

De barre winter van 1962-1963

HENK VAN HEES

Oudere mensen spraken in de periode na de Tweede Wereldoorlog altijd vol ontzag over de strenge winters van 1890 en 1929. Ook de winters in de oorlogsjaren 1940-1945 waren niet mis en tenslotte had je de strenge winter van 1946-1947. Maar daarna was het volgens velen afgelopen met de echt strenge winters.

Totdat de winter van 1962-1963 aanbrak! Siberische toestanden deden zich voor in heel Nederland maar heel bijzonder ook in Eemnes! Om een goed idee te krijgen volgt hier een overzicht van het verloop van deze winter:

16 november 1962: eerste sneeuwval

Eerste week december: het vriest flink. Op 8 december wordt de oude koningin Wilhelmina begraven. De minimum temperatuur is dan 15 graden onder nul.

De **tweede en derde week van december** zijn wisselvallig en zonder vorst.

Vanaf **19 december 1962** begint een vorstperiode, die zal duren tot 8 maart 1963.

Een **Witte Kerst** dit jaar met bijzonder lage temperaturen.

31 december 1962: een zware sneeuwstorm raast over Nederland. De oostenwind blaast de sneeuw uit de Eemnesser polder de Wakkerendijk en Meentweg op. Verschillende auto's ko-

men vast te zitten. Na 16.00 uur rijdt de bus niet meer. Twee tractoren met sneeuwschuivers proberen de weg schoon te houden.

3 januari 1963: opnieuw een sneeuwstorm. Eemnes sneeuwt dicht. De bus rijdt alleen nog maar van Laren naar het gemeentehuis en dan weer terug naar Laren. Wakkerendijk en Meentweg sneeuwen steeds weer dicht ook al blijft men met man en macht proberen om de wegen berijdbaar te houden.

18 januari 1963: Elfstedentocht wordt gereden. Reinier Paping wint. De minimum temperatuur is 21 graden onder nul.

19 januari 1963: oosterstorm bij 10 tot 13 graden onder nul en veel stuif-sneeuw. De Eemnesser polder wordt nu helemaal leeg geblazen en sneeuw

Eemnes winter 1962-1963.

stapelt zich metershoog op tegen woningen aan Wakkerendijk en Meentweg. Eemnes raakt in de loop van die zaterdag volledig geïsoleerd d.w.z. dat op Wakkerendijk en Meentweg totaal geen verkeer meer mogelijk is. Er is alleen nog telefoonverkeer mogelijk. De burgemeester krijgt het voor elkaar dat de verstuiver van de luchtmachtbasis Soesterberg naar Eemnes komt. Deze verstuiver wordt ook wel "Hollebollegijs" of "De blauwe" genoemd.

Zondag 20 januari 1963: geen dienst in het Dikke Torentje. De verstuiver begint zich langzaam een weg te graven door de sneeuwmassa. De sneeuw wordt aan de oostkant van de weg geblazen.

Maandag 21 januari 1963: de Meentweg wordt helemaal met de hand open gegraven. Daarvoor krijgt Eemnes assistentie van 120 militairen. Ze werken vanaf maandag in ploegen van 30 man en hebben meer dan drie dagen nodig om de hele Meentweg uit te graven.

Vanaf **24 januari** is heel Eemnes weer verlost uit het isolement. Als men over de Wakkerendijk en Meentweg rijdt, gaat men tussen sneeuwwallen door van twee tot drie meter hoog. De

maand januari kent 25 ijsdagen (dagen waarop de temperatuur niet boven nul komt). Gemiddelde temperatuur in januari is 5,3 graden onder nul.

De maand februari heeft een gemiddelde temperatuur van 3,4 graden onder nul. De koudste dag is 25 februari met een minimum temperatuur van 19,2 graden onder nul. Er komen wel enkele dooi-aanvallen maar die worden steeds snel afgeslagen. Deze maand kent 20 tot 26 ijsdagen waarop het de hele dag vriest.

Begijn maart bereikt de temperatuur nog waarden van 10 tot 16 graden onder nul. Vanaf 8 maart vriest het niet meer. Op sommige plaatsen zit de vorst meer dan één meter in de grond. Het duurt in Eemnes nog enkele weken voordat de sneeuwhopen langs Wakkerendijk en Meentweg helemaal verdwenen zijn.

Deze winter van 1962-1963 was de koudste sinds de revolutiewinter van 1789. Het was met name zo'n strenge winter omdat het zo lang duurde: in feite van 19 december tot 8 maart aan één stuk door. Het sneeuwde op 37 dagen en men had te maken met vijf opeenvolgende koudegolven.

van huisarts Dr. K.R.D. Smit

AAN DE BARRE WINTER VAN 1963

Het volgende voorval heb ik meege- maakt gedurende de sneeuwperiode van 1963, toen de Wakkerendijk en Meentweg niet berijdbaar waren voor auto's. Tweemaal per week liep ik over de dijk om mijn "klanten" te bezoeken: 's maandags en donderdags.

Het duurde ongeveer drie uur om de Wakkerendijk af te lopen. Op een dag, nadat ik de vorige dag op de dijk geweest was, kreeg ik de vraag of ik bij iemand wilde komen, die vlakbij 't Dikke Torentje woonde. Ze bleek gelukkig niet ernstig ziek te zijn, maar ze hadden me best de dag tevoren een boodschap kunnen sturen.

Ik vroeg aan de heer des huizes hoe ik er moest komen en weet je wat hij antwoordde? "Met de auto, natuurlijk". Dat was voor mij echt onmogelijk in die sneeuwmassa. Toen ik er lopend was aangekomen en de patiënt had bekeken, gaf ik de man een recept, waarna deze heer mij vroeg: "Wat moet ik hiermee?" "Naar de apotheek brengen", zei ik. "Hoe moet ik daar komen?", was zijn reactie. "Net zoals ik hier gekomen ben, met de auto!" was mijn wederwoord! Woedend was hij want hij kon met het recept naar een apotheek in Baarn of in Laren gaan lopen.

PERSOONLIJKE HERINNERING

van mevrouw Klaasje van Essen-Boshuis

AAN DE BARRE WEKEN VAN DE WINTER VAN 1963

Mevrouw Klaasje van Essen-Boshuis met haar kinderen voor de boerderij Meentweg 51-53 .

EEN BEVALLING OP OUDEJAARSDAG 1962

Het is de laatste dag van 1962. Door de val van een flink pak sneeuw toont Eemnes een winters plaatje. Een koude oostenwind blaast de sneeuw over de polder naar de huizen langs de dijk. Op de boerderij op Meentweg 51 heeft mevrouw

Lammert van Essen met zoon Bart.

Klaasje van Essen-Boshuis, de vrouw van Lammert van Essen, olie in een pan verhit om olieballen te gaan bakken. Ze heeft wel wat last van haar buik, maar dat vindt ze, 8 maanden zwanger, niet ongewoon. Ze is pas 24 januari uitgerekend. Vanavond zal ze samen met haar man en hun vier meiden heerlijk van de olieballen genieten.

Als Grietje Snel, de buurvrouw van nummer 39, haar dagelijkse portie melk komt halen, denkt die er anders over. "Je mag je bed wel omzetten, want ik denk, dat de kleine eraan komt!" Het bed stond namelijk nog in de koude slaapkamer en zou voor de bevalling naar de grote, verwarmde huiskamer worden verzet.

Opoë Van Essen, die naast Klaasje en Lammert woont, komt even langs om de pan met olie te lenen. Ook zij is van plan olieballen te bakken. Zij overziet de situatie, neemt de twee kleinste mei-

den mee. De oudsten gaan naar de familie Snel.

De huisarts, dokter K.R.D. Smit, krijgt een telefoontje en ook de kraamhulp, zuster Biksmann in Amersfoort wordt gevraagd te komen. In huis vinden de voorbereidingen plaats, waaronder het verplaatsen van het bed.

Voor dokter Smit is het nog niet zo gemakkelijk om bij de familie Van Essen te komen. De laag sneeuw op de Meentweg maakt het rijden met een personenauto onmogelijk. Hij besluit om zijn auto bij het postkantoor bij Bep de Bruijn neer te zetten. Met zijn dokterstas in de hand loopt hij verder over de sneeuw naar de boerderij. Zuster Biksmann neemt de bus naar Eemnes. Deze gaat echter niet verder dan tot aan het viaduct aan het begin van de Wakkerendijk bij Baarn. Lopen van

Bart van Essen.

daar is ook wat, maar gelukkig krijgt zij een lift op de melkwagen van de UMC, die de melkbussen in Eemnes moet afleveren. Haar reis duurt lang, te lang, want als zij arriveert is de baby al geboren. Maar laten we niet op de zaak vooruit lopen.

Dokter Smit constateert bij zijn onderzoek, dat de bevalling al een eind gevorderd is, maar dat er complicaties zijn: het kind ligt in stuitligging. Eigenlijk alle redenen om de kraamvrouw naar het ziekenhuis over te laten brengen, maar dat is nu onmogelijk! Daarom gaat hij aan het werk, hetgeen als resultaat heeft, dat om een uur of één de geboorte plaats vindt: zoon Bart ziet het levenslicht.

Opa Van Essen gaat het de twee oudste meiden bij Snel mededelen: "Jullie hebben een broertje gekregen." Inmiddels is ook de kraamhulp gearriveerd. De boreling, door de huisarts in een luier gewikkeld, wordt verder door haar verzorgd en aangekleed. Zij ziet in, dat zij de vijf dagen, dat zij helpen zal, moeilijk tussen Eemnes en Amersfoort heen en weer kan reizen. Daarom besluit zij die dagen maar op de boerderij te blijven. Maar... zij heeft geen schoon goed bij zich. Mevrouw Van Essen, die ongeveer hetzelfde postuur heeft als de zuster, zegt: "Kijk maar in de kast, daar ligt wel een schone onderbroek die je past."

Dokter Smit ziet dat alles wel is. "Als ik niks meer hoor, dan kom ik vandaag niet meer. Wat heb je je kind goed gepland: hij is een goeie voor de kinderbijslag!" (In die tijd kreeg je drie maanden kinderbijslag betaald over de periode, waarin je kind geboren was, in dit geval terugwerkend oktober t/m december).

De dokter vertrok weer te voet, een teken voor de buurvrouw Truus van Eijden om even op kraam te komen. Zij had een cadeautje bij zich: Bart kreeg een rood broekje en truitje met een witte bies. Ook andere cadeaus weet de nu 83-jarige

Mevrouw Klaasje van Essen-Boshuis met haar kinderen.

mevrouw Van Essen zich te herinneren. Van bakker Heek kreeg zij een taart. Wil, de vrouw van Teus Roodhart, kwam van eind Meentweg op visite. Haar opmerking: "Ik dacht dat ik op de Noordpool liep, ik heb alleen geen beren gezien." Dokter Smit wist zich deze bevalling 9 jaar later nog goed te herinneren. Toen hij mevr. Van Essen belde na een bloedonderzoek met de woorden: "Ga maar vast blauwe sokjes breien", haar volkomen verrassend dat zij op haar 41e weer zwanger was, zei hij erbij: "En denk maar niet, dat ik je dit keer kom helpen!" Ja, die winter van 1962/1963, dat was nog eens een barre winter, aldus mevrouw